

ΧΟΡΧΕ ΓΚΑΛΑΝ

Μετάφραση: Αχιλλέας Κυριακίδης

ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΧΡΟΝΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Τα δικά μας χρόνια**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: Los años nuestros

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Jorge Galán

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Αχιλλέας Κυριακίδης

ΘΕΩΡΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Μαράντη

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ – ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ ΕΞΟΦΥΛΛΟΥ: Θάνος Κακολύρης

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου, Ραλλού Ρουκωτά, Βάσω Βύρρα

© Jorge Galán, 2018

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2020

Πρώτη έκδοση: Μάιος 2020

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3076-8

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3077-5

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Από το 1979

Έδρα:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Publishers since 1979

Head Office:

121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore:

13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

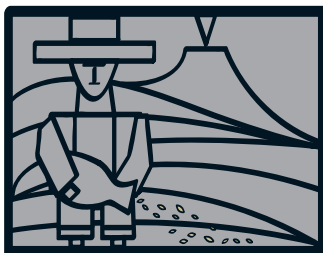
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΧΟΡΧΕ ΓΚΑΛΑΝ

ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΧΡΟΝΙΑ

Μετάφραση: Αχιλλέας Κυριακίδης

Μέρος Πρώτο
Ο Ναύτης

Aυτό που με ξύπνησε εκείνο το πρωί ήταν ο αέρας, ο καταραμένος βοριάς. Μου φάνηκε πως στην αυλή δεν ήταν Μάιος, αλλά Δεκέμβριος. Τ' ανοιχτά παράθυρα άφηναν να μπαίνουν ο αχός από τα δέντρα κι ένα κατάλαμπρο φως, που έπεφτε στο πάτωμα και διέλυε τις σκιές αλλά ήταν ανίκανο να ζεστάνει εκείνο το δωμάτιο που δεν είχε παρά το κρεβάτι όπου ήμουν ξαπλωμένος, μια καρέκλα δίπλα στην πόρτα όπου ήταν πεταμένα κάποια ρούχα μου, κι άλλη μία καρέκλα, δίπλα στο κρεβάτι, όπου είχε καθίσει ο Μαξιμιλιάνο όταν ήρθε να με δει και μου ορκίστηκε ότι είχα κοιμηθεί τρεις μέρες στη σειρά. Με είχε βρει στο σπίτι μου, στην αυλή. Του ορκίστηκα κι εγώ ότι δε θυμόμουν τίποτα, και τον ρώτησα μήπως όλα όσα είχαν συμβεί ήταν ένα φριχτό όνειρο. Μου είπε όχι. Όταν το είπε, η μέρα σκοτεινίασε λίγο. Οφείλω να πω πως, από τότε, εδώ και πάνω από εβδομήντα παράξενα χρόνια, οι μέρες του Μαΐου ήταν λίγο λιγότερο λαμπρές απ' όσο πριν από κείνο το πρωινό του 1929.

«Έχεις λίγο πυρετό, Ναύτη», είπε ο Μαξιμιλιάνο, κι εγώ κατάλαβα πως δε θυμόταν τ' όνομά μου, πως είχε ειπωθεί τόσο λίγο, ώστε το 'χε ξεχάσει. Εκείνη, η Μερσέδες, με φώναζε *Αγάπη* ή κάτι ακόμα πιο γελοίο που δεν πρόκειται να το επαναλάβω, κι ο φίλος μου, ο άνθρωπος που με φιλοξενούσε στο σπίτι του, ο στρατιωτικός που δε γελούσε ποτέ κι ούτε έβγαине απ' το στόμα του κουβέντα που να μην ήταν υπερβολικά σοβαρή, ακόμα κι όταν ήθελε να φανεί καλοσυνάτος, με φώναζε *Νεαρό* ή *Ναύτη*. Και τότε ακόμα, ελάχιστοι άνθρωποι θυμόνταν τ' όνομά μου. Εδώ και πολύ καιρό είμαι σίγουρος πως δεν έχει μείνει κανείς.

«Ναύτη», ξαναείπε ο Μαξιμιλιάνο.

«Πρέπει να μάθω πού βρίσκεται», είπα.

«Θα σου δώσω ένα χάπι».

«Δε θέλω κανένα χάπι, το μόνο που χρειάζομαι είναι να μάθω», είπα με τόση αποφασιστικότητα, που ο Μαξιμιλιάνο αναγκάστηκε να μου πει τι είχε συμβεί, κι αυτό που μου αποκάλυψε ήταν τόσο συντριπτικό για μένα, ώστε για πολλά χρόνια είχα ξεχάσει όσα συζητήσαμε εκείνο το πρωί σ' ένα μισοσκότεινο δωμάτιο, ενώ το αμέσως επόμενο που θυμάμαι καθαρά είναι οι καμπάνες, η σκοτεινή σιλουέτα του Καθηδρικού, οι δρόμοι τού κέντρου, έρημοι, και μια μυρωδιά από γιασεμί που ερχόταν από κάπου εκεί γύρω. Χωρίς να το καταλάβω, πήρα τον δρόμο προς την Καντελάρια,* νότια, και σε λίγο βρισκόμουν στο σπίτι μου, στην κουζίνα, στην αυλή, και πρέπει να πέρασα πολλές ώρες εκεί, γιατί ξαφνι-

* Candelaria (Ίταπαντή): συνοικία του Σαν Σαλβαδόρ.

κά, το επόμενο πρωί, ήμουν ξαπλωμένος στο κρεβάτι μου, τα νύχια μου ήταν βρόμικα, κι όλο το δωμάτιο μύριζε φρεσκοκομμένο γρασίδι κι ανασκαλεμένο χώμα. Κατέβηκα στην κουζίνα, ήπια νερό απ' τη βρύση και βγήκα από το σπίτι για να ξαναπάω στο κέντρο της πόλης. Περιπάτησα πολλή ώρα, αλλά τίποτα δεν έδειχνε να μ' εξαντλεί, ούτε να σημαίνει τίποτα ιδιαίτερο για μένα, μέχρι τη στιγμή που πρόσεξα ότι τα παιδιά, οι γυναίκες και οι γέροι, με το που μ' έβλεπαν, άλλαζαν πεζοδρόμιο. Σε σημείο, μάλιστα, που κατέληξα να διασχίσω κάμποσα τετράγωνα μέσα στο απόγευμα ολομόναχος, λες και το πεζοδρόμιο απ' όπου περνούσα είχε φτιαχτεί αποκλειστικά για μένα. Οι άνθρωποι με απέφυγαν. Όταν νύχτωσε, επέστρεψα στου Μαξιμιλιάνο, ο οποίος, μετά από μια σύντομη κουβέντα, ήρθε κοντά μου και μου είπε πως έπρεπε να κάνω ένα μπάνιο, πως ούτε οι σκύλοι του δε θα 'θελαν να με πλησιάσουν.

«Έτσι μυρίζουν οι νεκροί, κύριε;» ρώτησα.

«Εσύ είσαι ζωντανός, νεαρέ», είπε ο Μαξιμιλιάνο.

«Ίσως μισοζώντανος. Ή ίσως είμαι εντελώς νεκρός και δεν το αντιλαμβάνομαι. Δεν μπορείτε να μιλάτε με τους νεκρούς εσείς;»

«Όχι, νεαρέ, δεν μπορώ να μιλώ με τους νεκρούς».

«Ίσως, πάλι, πεθαίνω τις νύχτες κι ανασταίνομαι το πρωί, σαν να 'ταν καμιά τιμωρία».

«Κόψ' τις βλακείες, Ναύτη. Αντί να λες αυτές τις κουβέντες, άκου τι σου λέω και μπες στην μπανιέρα. Ένα μπάνιο με χλιαρό νερό είναι ό,τι καλύτερο».

«Μαξιμιλιάνο...;»

«Ναι;»

«Σκέφτηκα πως ίσως αυτή η μέρα συμβαίνει ξανά και ξανά και δε θα τελειώσει ποτέ και θα ζήσω πεντακόσια χρόνια το ίδιο πράγμα. Πεντακόσια χρόνια, κύριε. Την έχω βαμμένη, μ' άλλα λόγια».

Ο Μαξιμιλιάνο ήταν καθισμένος σ' έναν ξύλινο πάγκο, κι εγώ στεκόμουν δίπλα του. Εκείνη τη στιγμή σηκώθηκε κι απίθωσε τα χέρια του στους ώμους μου. Μετά, το ένα του χέρι στο μέτωπό μου.

«Χρειάζεσαι ξεκούραση».

«Μα, κύριε, δε νυστάζω. Σας τ' ορκίζομαι».

«Όχι άλλες βλακείες. Αν μη τι άλλο, δεν έχεις πια πυρετό, κι αυτό είναι πρόοδος. Θα μπεις τώρα στην μπανιέρα ή όχι;»

«Μάλιστα, κύριε», είπα. «Δεν έχω και τίποτα καλύτερο να κάνω».

«Έτσι μπράβο», είπε ο Μαξιμιλιάνο.

Μπήκα στο χλιαρό νερό κι έμεινα εκεί πολλή ώρα. Όταν βγήκα, είχα πια στο κεφάλι μου την εξωφρενική ιδέα να ρίχνω καναρόσπορους στους δρόμους για να προσελκύω τις κουκουβάγιες. Μόλις βγήκα από το μπάνιο, ρώτησα τον Μαξιμιλιάνο για τις συνήθειες των μικρών τους.

«Κουκουβάγιες; Κάπου δω συχνάζουν», είπε ο Μαξιμιλιάνο.

«Στο βουνό;»

«Μάλλον».

Άφησα στην άκρη το μπουρνούζι κι άρχισα να ντύνομαι.

«Τι κάνεις εκεί;»

«Δεν έχω σκοπό, κύριε, να κάτσω εδώ και να μην κάνω τίποτα».

«Μα δεν μπορείς ν' ανέβεις στο βουνό τέτοια ώρα», είπε ο Μαξιμιλιάνο. «Δεν έχεις ακούσει τι γίνεται; Αλλά όχι, τι λέω, εσύ κοιμόσουν συνέχεια».

«Ο κόσμος λέει όλο βλακείες».

«Αυτό δεν το λέει ο κόσμος, σ' το λέω εγώ. Στο βουνό, η ομίχλη δεν έχει διαλυθεί εδώ και μία βδομάδα. Δεν είναι φρόνιμο να πας εκεί μ' αυτό το σκοτάδι».

«Τι άλλο, κύριε, θα μπορούσε να μου συμβεί;» είπα.

Ο Μαξιμιλιάνο προσπάθησε να με πείσει, μου μίλησε για τις καταρρακτώδεις βροχές που 'χαν εξαφανίσει όλα τα υποστατικά ενός κτήματος, τα οποία γλίστρησαν στις πλαγιές του βουνού σαν έλκηθρα μέχρι να πέσουν στη Λίμνη Ιλοπάνγκο, δυτικά της πόλης. Επίσης επιχείρησε να μου δώσει να καταλάβω πως ήταν μάταιο να ψάξω τις κουκουβάγιες, πως ό,τι έγινε έγινε, αλλά τίποτα απ' όσα είπε τότε δε με βοήθησε.

«Αυτό που χρειάζεσαι», είπε ο Μαξιμιλιάνο, «είναι να ξεχάσεις ό,τι έγινε, να φας όσο καλύτερα μπορείς και να πέσεις στο κρεβάτι, κι όχι να τριγυρνάς πέρα-δώθε φάχνοντας πουλιά που φέρνουν γρουσουζιά. Να τι πρέπει να κάνεις. Κι αυτά τα πράγματα δε σηκώνουν σκόντο. Τίποτα δεν έχεις να ψάξεις, Ναύτη. Μόνο να συγκρατηθείς πρέπει, κι αυτό είν' όλο. Δεν υπάρχει τίποτα που να πρέπει να κάνεις, κι αυτό πρέπει να το βάλεις καλά στο μυαλό σου αν δε θες να πάθεις χειρότερα. Τα παιδιά κλαίνε, οι άνδρες συγκρατιόμαστε – έτσι πάει. Δεν είναι ώρα να 'μαστε λυπημένοι, είναι ώρα να πάμε μπροστά».

«Δεν είμαι λυπημένος», είπα.

«Όχι;»

«Όχι' δεν είμαι. Μα σάμπως είναι καθετί όπως πρέπει να 'ναι;»

Ο Μαξιμιλιάνο, που ποτέ δε σήκωνε αντιρρήσεις, προτίμησε να μην πει τίποτα. Κι εγώ ύψωσα το βλέμμα για

να κοιτάξω όχι αυτόν, αλλά κάτι απόμακρο που χανόταν στο σκοτάδι πέρα απ' το παράθυρο του δωματίου, προς έναν άναστρο ουρανό, πάνω από δέντρα που δεν είχαν μήτε φύλλα μήτε καμιά ομορφιά. Για πολλή ώρα, ενώ δειπνούσαμε, δε μίλησε κανείς από τους δύο, ούτε ακούστηκε κανένας ήχος στο σπίτι, εκτός από κάτι μακρινές καμπάνες που ο Μαξιμιλιάνο με ρώτησε αν τις άκουγα, κι εγώ του είπα ναι.

«Έχουν κηδεία», είπα. «Δεν είναι γάμος, ούτε Λειτουργία, ούτε βαφτίσια· αυτό το καμπάνισμα είναι για κηδεία».

«Κι εσύ πού το ξέρεις, Ναύτη;»

«Το ξέρω, γιατί τέτοια ώρα δεν μπορεί να 'ναι για τίποτ' άλλο».

«Δεν είμαι σίγουρος», είπε ο Μαξιμιλιάνο.

«Αυτή η ώρα, κύριε», είπα, «είναι η ώρα των νεκρών». Και για δεύτερη φορά εκείνο το βράδυ, ο Μαξιμιλιάνο δέχτηκε αυτό που έλεγα, επειδή, όπως θα μου 'λεγε ο ίδιος κάποτε, μήνες αργότερα, δεν μπορούσε να φέρει αντίρρηση σ' έναν άνθρωπο που ήταν σαν να κοίταζε από μια πραγματικότητα άλλη απ' αυτήν στην οποία βρισκόταν αυτός, στους αντίποδες των πάντων, ακόμα και της ζωής.

Μετά το δείπνο, καθίσαμε σε κάτι κουνιστές πολυθρόνες, στο διάδρομο που συνορεύει με τον κήπο. Κανείς απ' τους ενοίκους του σπιτιού δεν πλησίασε να μας χαιρετήσει – ούτε τα παιδιά του Μαξιμιλιάνο ούτε η γυναίκα του. Η νύχτα ήταν δροσερή, αλλά όχι κρύα. Η πόλη έφτανε ως εμάς μέσα από μια οχλοβοή που είχε τόσο απλωθεί ώστε κόντευε να εξαφανιστεί.

«Είναι αργά», είπε ο Μαξιμιλιάνο.

«Λίγο...» είπα.

«Δε θα πάω να πλαγιάσω αν δε μου υποσχεθείς ότι δε θα κάνεις τα ίδια που έκανες χθες: ότι θα κοιμηθείς εδώ».

«Μη φοβάστε, κύριε».

«Κι αυτό τι πάει να πει;»

«Ότι δε θα βγω στο δρόμο. Μπορείτε να πάτε για ύπνο ήσυχος...»

«Εντάξει, νεαρέ, σ' εμπιστεύομαι», είπε εκείνος ο άνθρωπος, κι ύστερα σηκώθηκε, κοίταξε τον ουρανό και φιθύρισε κάτι που δεν μπόρεσα να καταλάβω.

Όσο για μένα, ίσως αυτή να 'ταν η πρόθεσή μου όταν το ξεστόμιζα, αλλά το σίγουρο είναι πως δεν μπόρεσα να μη φύγω, να μην περιπλανηθώ ξανά στο κέντρο, να μην επιστρέψω στο Πάρκο Μάριος, όπου είδα τους χαρτοπαίχτες. Ήταν δέκα-δώδεκα άνδρες, όλοι τους σοφέρ, και περίμεναν τ' αφεντικά τους που θα βρίσκονταν σε καμιά λέσχη πίνοντας μπράντι ή ρούμι και θα κουβέντιαζαν για τις τιμές του καφέ ή για το πού θα πήγαιναν διακοπές.

Έμεινα μαζί τους λίγα λεπτά, και μετά τράβηξα δυτικά, προς το Κάμπο ντε Μάρτε.* Εκεί, έτρεξα στη χωμάτινη πίστα των ιπποδρομιών και, το ξημέρωμα, εξουθενωμένος, επέστρεψα στο σπίτι. Χωρίς να το καλοσκεφτώ, πήγα στην κουζίνα κι άνοιξα την πόρτα που έβγα-

* Campo de Marte (Πεδίον του Άρεως): μεγάλη πλατεία και πάρκο στο κέντρο του Σαν Σαλβαδόρ, όπου λειτουργούσε και ιππόδρομος: από το 1956, πάρκο αναψυχής για παιδιά.

ζε στην αυλή, αλλά δεν τόλμησα να βγω. Θα περνούσε πολύς καιρός μέχρι να καταλάβω, ή να θυμηθώ, τι μου προκαλούσε εκείνο τον αναπόδραστο φόβο που μ' έκανε να οπισθοχωρήσω, να σκοντάψω, να πέσω και, πεσμένος, να δώσω μια κλοτσιά στην πόρτα, αλλά όχι τόσο δυνατά ώστε να κλείσει. Σηκώθηκα και την έσπρωξα. Το χέρι μου έτρεμε. Πήγα στο σαλόνι κι ανέβηκα στο δωμάτιο του πάνω ορόφου. Έσκυφα από το παράθυρο και κοίταξα προς τα κάτω με φόβο, αλλά δε βρήκα τίποτα μόνο ένα σκοτάδι που μου φάνηκε αλλιώςτικο, πιο καθαρό, πιο αυστηρό, σαν μια πισίνα ξέχειλη από μαύρη μπογιά. Ξάπλωσα στο κρεβάτι, αλλά ξύπνησα γρήγορα. Δεν άντεχα τη μυρωδιά από οινόπνευμα και φάρμακα, οπότε σηκώθηκα, πήρα τα σεντόνια, τα δίπλωσα όπως όπως, άνοιξα το παράθυρο και τα πέταξα στην αυλή. Το ίδιο έκανα και με κάτι βαζάκια με αλοιφές και ελιξίρια που ήταν σ' ένα τραπέζι δίπλα στην πόρτα τού μπάνιου. Έκλεισα το παράθυρο, ξάπλωσα πάλι στο κρεβάτι, κι ίσως τότε ήταν που αποφάσισα ότι έπρεπε να ξεκινήσω αμέσως, ότι δεν έπρεπε να κάθομαι απλώς και να κοιτάζω το σύννεφο από τις καταραμένες κουκουβάγιες, ότι έπρεπε να το αφήσω να με παρασύρει, ότι έπρεπε να φτιάξω τους δρόμους μου από καναρό-σπορους και να τις βρω.

Στις πέντε τα ξημερώματα, έπιασα να περπατώ μες στη βροχή, και κάποια στιγμή έφτασα στο μέρος που εδώ και μισό αιώνα, ακόμα και σήμερα, είναι γνωστό ως η Κεντρική Αγορά της πόλης. Η μέρα μύριζε λαχανικά και λάσπη, όπως κάθε φορά που έβρεχε, αλλά εγώ δεν μπορούσα να το αντιληφθώ, αφού η μόνη μου σκέψη εκείνη τη στιγμή ήταν πως, αν δεν σταματούσε σύντομα να βρέχει, δε θα μπορούσα να κάνω αυτό που σκόπευα: να φτιάξω ένα δρόμο από καναρόσπορους μέχρι το σπίτι μου. Έφτασα στην περιοχή της αγοράς όπου ήταν αραγμένα τα κάρα, και για κάποιο λόγο θέλησα να μείνω ανάμεσα στους αγωγιάτες, λες και η θέση μου ήταν εκεί. Εκείνα τα ξεχαρβαλωμένα ξύλινα τέρατα έρχονταν απ' τον νότο, απ' τις ακτές του Ειρηνικού, και κάποια άλλα, λιγότερα, απ' τον βορρά, απ' τα βουνά όπου έλεγαν πως υπάρχουν δάση με πανύψηλα δέντρα, πάντα θαμμένα στην ομίχλη. Έφερναν σπόρους ή ψάρια σε άλμη ή κοφίνια με φρέσκες ντομάτες και ματσάκια μυρωδικά, ακόμα και κά-

ποια ζώα. Τα κάρρα τα 'σερναν πάντα δύο λιπόσαρκα βόδια και τα οδηγούσαν φαράδες ή αγρότες, άνθρωποι που δεν μπορούσαν ποτέ να σε κοιτάξουν στα μάτια, αφού το κεφάλι τους έμενε διαρκώς σκυμμένο, σαν να έφεραν ένα αόρατο, αλλά επίμονο, βάρος. Οι φωνές τους δεν ταίριαζαν στην εμφάνισή τους, αφού δεν ήταν σκοτεινές αλλά γλυκές, λες και, κατά κάποιο τρόπο, μια περίεργη παιδική γλύκα έμενε ακόμα φυλαγμένη κάτω απ' τον ουρανίσκο, σαν θησαυρός ή σαν απόδειξη του ποιοι ήταν στην πραγματικότητα. Η θλίψη τους δεν έμοιαζε με τη δική μου, αλλά η απελπισία τους, ναι. Ανάμεσά τους, καθισμένος στις φτέρνες, προστατευμένος απ' τα κάρρα τους, περίμενα να σταματήσει η βροχή, πράγμα που άργησε λίγο να συμβεί, κι όλη αυτή την ώρα παρατηρούσα την αδράνεια εκείνων των ανθρώπων που δεν κινούνταν, που κοίταζαν μονάχα τους νερόλακκους στο χώμα όπου καθρεφτίζονταν τα κεφάλια των βοδιών και τα δικά μας. Και μόνο όταν ο αδύναμος ήλιος, στις επτά το πρωί, φώτισε ολόκληρη εκείνη την αυλή και η βροχή σταμάτησε, μόνο τότε μπόρεσα να σηκωθώ, ν' ανακτήσω τη φωνή μου και να πάω στους πάγκους με τα δημητριακά, όπου αγόρασα κάμποσο καναρόσπορο.

Μου 'δωσαν έναν μικρό σάκο, κι αμέσως, σκίζοντας τη μία από τις δύο κάτω γωνίες, άνοιξα μια μικρή τρύπα απ' όπου άρχισαν να γλιστρούν οι σπόροι όπως η άμμος στην κλεψύδρα. Τον έριξα στην πλάτη μου κι έπιασα να περπατώ αφήνοντας πίσω μου ένα κίτρινο χνάρι που διέσχισε τους δρόμους μιας πόλης ήδη σε αναβρασμό, όπου ο ήχος των αυτοκινήτων μπερδευό-

ταν με την πορεία των κάρων που τα 'σερναν άλογα ή βόδια, ή με τη στεντόρεια φωνή των εφημεριδοπωλών και τα σφυρίγματα των τροχονόμων που έπιαναν δουλειά απ' τις έξι. Στ' ανατολικά, ο Σαν Χασίντο* ήταν γκριζος, εξαιτίας της ομίχλης. Αλλά η μέρα ήταν φωτεινή και περπάτησα χωρίς να κοιτάζω κανέναν, χωρίς να χαιρετώ, προσπαθώντας να περάσω απαρατήρητος, ακόμα κι όταν κοίταζα πίσω μου, στο χωματόδρομο όπου μια σχεδόν άορατη γραμμή από καναρόσπορους χώριζε τον κόσμο στα δύο. Έφτασα σπίτι κι ανέβηκα στη στέγη για ν' αφήσω το δόλωμά μου. Πρώτα έφτιαξα ένα βουναλάκι στο κέντρο, ολόιδιο με την είσοδο μυρμηγκοφωλιάς, μετά ένα σχέδιο με ομόκεντρους κύκλους, και μετά κάθισα και περίμενα. Κάθισα στην άκρη, κάτω απ' τον ήλιο των δέκα το πρωί, μπροστά στα μάτια των γειτόνων που τέντωναν το λαιμό τους προσπαθώντας ν' ανακαλύψουν τι συνέβαινε, αλλά δεν τολμούσαν να με ρωτήσουν.

Πρώτα ήρθαν κάτι ποντίκια που τα 'διωξα με τη σκούπα και με φωνές' μετά, περιστέρια. Λίγα, πάντως, που κι αυτά τα τρόμαξα. Εκείνη τη μέρα κατέβηκα μόνο όταν είχε νυχτώσει για τα καλά. Αλλά ακόμα και ξαπλωμένος στο κρεβάτι, προσπαθούσα ν' ακούσω τι γινόταν πάνω. Αποκοιμήθηκα χωρίς να το καταλάβω. Το άλλο πρωί, ενώ έπινα καφέ, κατέληξα στο συμπέρασμα ότι ένας μόνο δρόμος δεν αρκούσε, ότι έπρεπε να ξαναρχίσω, ότι έπρεπε να ξαναπάω στην αγορά, ν' αγορά-

* San Jacinto: ο ψηλότερος από τους τέσσερις λόφους που δεσπόζουν του Σαν Σαλβαδόρ.

σω κι άλλους καναρόσπορους και να τους σπείρω σ' όλους τους δρόμους της πόλης, πάντα με κατεύθυνση το σπίτι μου. Κι έτσι έκανα.

Ακολούθησα έξι-εφτά διαδρομές από διαφορετικούς δρόμους. Κοντά στον Καθεδρικό, ένας αστυνομικός μού είπε ότι ήταν η δεύτερη φορά που μ' έβλεπε να περνάω κι ότι έπρεπε να σταματήσω να βρομιζω την πόλη, ότι κινδύνευα να με βάλουν να την καθαρίσω ολόκληρη. Μια γυναίκα στην αγορά μού είπε ότι είχε δει πώς με ακολουθούσαν τα περιστέρια, και με ρώτησε αν ήμουν θρήσκος. Δεν απάντησα σε κανέναν απ' τους δύο. Εκείνο το απόγευμα, το σπίτι μου έμοιαζε μ' εκείνους τους ήλιους που ζωγραφίζουν τα παιδιά, έναν κύκλο απ' τον οποίο βγαίνουν ακτίνες φωτός. Μετά το μεσημέρι, άφησα ξανά το δόλωμά μου στη στέγη. Περίμενα όλο εκείνο το απόγευμα και το βράδυ. Σηκωνόμουν όταν άκουγα κάποιιο πουλί να κελαηδάει, κι έβγαινα αμέσως στο παράθυρο, αλλά τίποτα, ούτε μία κουκουβάγια. Η αλήθεια είναι ότι δεν ήμουν σίγουρος αν τους άρεσε ο καναρόσπορος, κι άρχισα ν' αμφιβάλω για το εξωφρενικό μου σχέδιο. Κάποιος γείτονας είπε ότι στις κουκουβάγιες αρέσουν τα τρωκτικά, οπότε δεν μάζεψα τα φόφια ποντίκια της προηγούμενης, με την ελπίδα ότι εκείνος ο μεζές θα τις έκανε να πλησιάσουν. Τίποτα. Λίγες γάτες μ' επισκέφθηκαν μονάχα, κάτι που είναι τρομερό αν σκεφτεί κανείς πως όπου υπάρχουν γάτες δεν υπάρχουν πουλιά. Αναγκάστηκα να τις τρομάξω για να φύγουν, πρώτα με φωνές, μετά με κατσαρόλες βραστό νερό. Το απόγευμα, πήγα ξανά στην αγορά και έφτιαξα κι άλλες φωτεινές κίτρινες διαδρομές. Τη νύχτα, τα πόδια

μου είχαν πρηστεί από τόσο περπάτημα. Επειδή φοβόμουν μήπως δεν μπορέσω να συνεχίσω την εργασία μου την άλλη μέρα, ετοίμασα μια κατσαρόλα με νερό και ζελέ αλόης, όπως έκανε η μητέρα μου για τη γιαγιά μου όταν τα πόδια της πρήζονταν τόσο πολύ, ώστε, όταν καθόταν το βραδάκι στην κουνιστή πολυθρόνα, δεν ξεχώριζαν από τα γουρουνάκια τριών εβδομάδων που κοιμόνταν από κάτω της, νανουρισμένα απ' το φουρφούρισμα της φούστας της πάνω στις μικρές τους ράχες. Αντίθετα απ' ό,τι στη γιαγιά μου, που διόλου δεν τη βοηθούσε αυτό το αφέψημα, εμένα, το πρωί, τα πόδια μου είχαν ξαναγίνει κανονικά. Οπότε, συνέχισα με τα δικά μου: έφτιαχνα δρόμους κι έδιωχνα περιστέρια. Πολύ σύντομα, όμως, έχασα τον έλεγχο. Τα περιστέρια άρχισαν να 'ρχονται όλο και πιο πολλά, λες και όλα τα περιστέρια της πόλης είχαν αποφασίσει να συγκεντρώνονται στο σπίτι μου, το οποίο μετατράπηκε σε μια παράξενη γιγάντια φωλιά που επεκτεινόταν στα γειτονικά σπίτια. Οι γείτονες στην αρχή διαμαρτυρήθηκαν και μετά με απείλησαν. Και κάμποσοι ορκίστηκαν ότι θα μου 'παιρναν το κεφάλι αν δεν σταματούσα να ταΐζω τα σιχαμένα περιστέρια. Τους υποσχέθηκα (ψέματα) πως το πρωί θα τα καθάριζα όλα. Μες στην απελπισία μου, το μόνο που σκέφτηκα ήταν να επισκεφθώ τον Μαξιμιλιάνο και να του ζητήσω βοήθεια.

Εημέρωνε όταν του χτύπησα την πόρτα. Μια υπηρέτρια του σπιτιού με πήγε στον κήπο όπου βρισκόταν ο Μαξιμιλιάνο, καθισμένος σ' ένα τραπέζι κάτω από ένα δέντρο μάνγκο και μια γκαζόλαμπα. Δίπλα του είχε μια

κανάτα με μαύρο τσάι και μελετούσε εφημερίδες τής προηγούμενης.

«Ναύτη», είπε. «Πώς πάει, νεαρέ;»

«Καλύτερα είμαι», είπα (ψέματα), και το χνότο μου με εγκατέλειψε τόσο ψυχρό, ώστε σχεδόν μπόρεσα να δω τον αέρα μπροστά μου να μετατρέπεται σε μια μικροσκοπική λωρίδα πάχνης.

«Σαν να ξαγρύπνησες μου φαίνεται».

«Έχω κοιμηθεί πολύ λίγο, κύριε. Αλλά είμαι αρκετά καλά».

«Είσαι και λίγο άπλυτος».

«Τι να σας πω...» ήταν η απάντησή μου.

Ο Μαξιμιλιάνο, που είχε μόλις βγει απ' το ντους, φορούσε ένα μπουρνούζι, παντόφλες και μια υγρή πετσέτα γύρω απ' το λαιμό. Έκανε πολύ κρύο, αλλά εκείνον δεν πρέπει να τον ένοιαζε.

«Προτιμάς τσάι ή καφέ;»

«Ένα τσάι είναι ό,τι πρέπει».

«Τέλεια», είπε ο Μαξιμιλιάνο. «Θα πάρουμε μαζί πρωινό. Σ' αρέσουν τα βραστά αυγά;»

«Ναι, αμέ».

«Πολύ καλά», είπε και ζήτησε από τη γυναίκα που μου 'χε ανοίξει πριν να φέρει βραστά αυγά, τσάι, αλλά και λίγο ψωμί.

«Τι διαβάζετε;» ρώτησα.

«Τίποτα σημαντικό», είπε ο Μαξιμιλιάνο. «Το σημαντικό είναι άλλο: σκέφτηκα ότι πρέπει να γυρίσεις στη δουλειά. Ένας άνδρας δεν πρέπει ν' αφήνει τα βάσανα να τον παίρνουν από κάτω. Είναι σαν να ρίχνεις συνέχεια νερό μέχρι που φτάνει μια στιγμή όπου αυτό

που πατάει δεν είναι πια χώμα, ούτε λάσπη, αλλά μια λιμνούλα. Κατάλαβες;»

«Θα γυρίσω μία απ' αυτές τις μέρες, θα δείτε πως... Αλλά όχι τώρα, δε θέλω ο κόσμος να μου λέει τίποτα. Ξέρετε εσείς πώς είναι ο κόσμος.»

«Και βέβαια ξέρω. Ξέρω. Πήρα το τηλεγραφείο και είπα στ' αφεντικό σου ότι θα επιστρέφεις μόλις μπορέσεις, οπότε έχει ειδοποιηθεί. Έχω και τον μισθό σου αυτού του μήνα, μην ξεχάσεις να τον πάρεις.»

«Σας ευχαριστώ, Μαξιμιλιάνο.»

«Δεν κάνει τίποτα», είπε.

Ενώ παίρναμε πρωινό, του είπα για τους καναρόσπορους, τους ποντικούς, τα περιστέρια και τις απειλές των γειτόνων.

«Καταλαβαίνεις τι μου ζητάς, νεαρέ;»

«Να σκοτώσετε λίγα βρομοπερίστερα, αυτό είν' όλο. Και να κλείσετε το στόμα σε κάτι παλιόγριες.»

«Μα ξέρεις πού βρίσκεται εκείνη;»

«Μαξιμιλιάνο, εσείς θέλετε να βρω παρηγοριά στο άδειο μπουκάλι, αλλά εγώ χρειάζομαι το κρασί. Έχω ανάγκη να πω κάποια πράγματα...»

«Έχεις ανάγκη να πεις κάποια πράγματα σε μένα ή στη Μερσέδες;»

«Σ' εκείνην, κύριε...»

«Μα τι πράγματα;»

«Δικά μας πράγματα, κύριε.»

«Μα, βρε Ναύτη... καταλαβαίνεις τι μου ζητάς;»

«Ναι, κύριε, καταλαβαίνω. Πρέπει να βρω αυτά τα καταραμένα πουλιά. Πουλιά δεν είναι οι κουκουβάγιες;»

«Αν είναι πουλιά; Σίγουρα δεν είναι έντομα, οπότε ναι, πουλιά είναι».

«Έτσι».

«Τι να σου πω... δεν ξέρω...»

«Τόσο πολύ σας πειράζει;»

«Να με πειράζει; Όχι... Δηλαδή...»

«Και τόσο πολύ σας δυσκολεύει;» ρώτησα. «Γιατί αν σας είναι αδύνατον...»

«Μα τι βλακείες είν' αυτές που λες; Άκου αδύνατον! Αδύνατον να βάλω να σκοτώσουν μερικά βρομοπερίστερα και να βουλώσω το στόμα σε κάτι παλιόγριες; Με ποιον νομίζεις ότι μιλάς;»

«Δεν ήθελα να σας προσβάλω, κύριε».

«Εγώ ανησυχώ για σένα, γι' αυτές τις αλλόκοτες ιδέες σου. Αλλά εντάξει, δεν πειράζει, καταλαβαίνω ότι είσαι λυπημένος, κι όταν κανείς είναι λυπημένος κάνει ένα σωρό ανοησίες κι όλα τού φαίνονται εύκολα. Θα πούμε, λοιπόν, ότι τα σκοτώσαμε επειδή υπάρχει επιδημία και για την καλή εικόνα της πόλης».

«Ευχαριστώ, κύριε».

«Μη μ' ευχαριστείς – ξέρεις πως δεν τα θέλω αυτά».

Το ίδιο εκείνο απόγευμα, ήρθαν να με δουν δύο στρατιώτες, ο ένας καλύτερος απ' τον άλλον στο σημάδι. Με το που ζύγωνε ένα ζωντανό, ένας πυροβολισμός το ξεπάστρευε.

Μετά από μερικές ώρες, τους έφτιαξα λεμονάδα και τους είπα να κατέβουν να την πιουν. Ο ένας τους μου είπε ότι ήξερε για τη Μερσέδες, όχι από τον στρατηγό Μαξιμιλιάνο, αλλά επειδή την είχε ακούσει να τραγουδάει σ' ένα απ' τα κιόσκια του Πάρκου Λιμπερτάδ, πράγ-

μα που εκείνη έκανε μια εποχή, τα πρώτα χρόνια που ήμασταν μαζί.

«Τραγουδούσε πολύ όμορφα», είπε.

«Ναι, έτσι λένε», είπε ο άλλος στρατιώτης, μετά εξέφρασαν και οι δύο τη λύπη τους που η Μερσέδες είχε σταματήσει το τραγούδι, εγώ δεν θέλησα να προσθέσω τίποτ' άλλο, κι εκείνοι κατάλαβαν ότι δεν ήθελα να μιλήσω για το ζήτημα. Μετά με ρώτησαν για το δόλωμα από καναρόσπορο.

«Το ξέρετε ότι θα συνεχίζουν να 'ρχονται περιστέρια και ποντίκια;»

«Ναι, το ξέρω», απάντησα. «Λέτε να μην το ξέρω; Όμως εγώ άλλο περιμένω να έρθει.»

«Άλλα πουλιά;»

«Ναι.»

«Τι πουλιά;»

«Κουκουβάγιες.»

«Μα, κύριέ μου», αναφώνησε ο ένας στρατιώτης, «ξέρετε ότι αν ακούσετε το τραγούδι μιας και μόνο κουκουβάγιας, σημαίνει ότι κάποιος θα πεθάνει;»

«Ναι, το ξέρω. Και ποιος δεν το ξέρει αυτό;»

«Τότε γιατί θέλετε να 'ρθουν;»

«Κάτι μου 'χουν πάρει, κι αν έρθουν, ίσως μπορέσω να τις ακολουθήσω και να βρω αυτό που μου πήραν.»

«Ν' ακολουθήσετε τις κουκουβάγιες;»

«Ναι...»

Οι στρατιώτες κοιτάχτηκαν, ήπιαν τη λεμονάδα τους, και για κάποιο λόγο δεν ξαναέθιξαν το θέμα, ούτε εκείνη τη μέρα ούτε τις επόμενες.

Όπως το περίμενα, οι γείτονες κρυφοκοίταζαν, αλλά

κανείς δεν τόλμησε να διαμαρτυρηθεί ή να με απειλήσει, αφού δε θα τολμούσαν να πουν τίποτα εναντίον τού Μαξιμιλιάνο. Όταν το είπα αυτό στον στρατηγό, εκείνος έδειξε μεγαλόψυχος κι έστειλε κάθε βράδυ υπαλλήλους του δήμου για να καθαρίζουν το αίμα και να μαζεύουν τα ψοφίμια. Έστειλε επίσης κι άλλους στρατιώτες για την εκστρατεία εξολόθρευσης. Τους έλεγε ότι ήταν καλή άσκηση για να βελτιωθούν στη σκοποβολή. Κάποια φορά έφτασαν να 'ναι δώδεκα οι άνθρωποι που πυροβολούσαν τα ζώα, τα οποία δεν άργησαν να εξαφανιστούν. Σε δύο εβδομάδες δεν ξαναφάνηκαν ούτε σ' εκείνο το σπίτι ούτε στα κτίρια και τα πάρκα τού κέντρου, όπου έκαναν μήνες να επιστρέψουν. Τα δολώματα ήταν έτοιμα, άθικτα, τέλεια, αλλά δε λειτούργησαν. Ούτε μία κουκουβάγια δεν ήρθε να τα φάει. Μετά από τρεις εβδομάδες, απογοητευμένος, σταμάτησα ν' ανεβαίνω στη στέγη ή να γυρνάω στους δρόμους, αφήνοντας το κίτρινο χνάρι μου απ' όπου περνούσα.

Εν αρχή, ένας άνδρας σκορπίζει καναρόσπορους στους δρόμους για να δελεάσει κουκουβάγιες που θα του φέρουν πίσω την αγαπημένη του. Τίποτα πιο δελεαστικό για τον αναγνώστη, που, όσο προχωράει η αφήγηση, βυθίζεται στην ιστορία μιας οικογενειακής κατάρας και σ' αυτήν μιας καταραμένης χώρας που δοκιμάζεται σαν τον Ιώβ με αλλεπάλληλους κατακλυσμούς, σεισμούς, επιδημίες, δικτατορίες και άλλες μάστιγες, και σώζεται μονάχα με τη δύναμη της πίστης στους μύθους και στα θαύματα των μύθων. Ένας τέτοιος μύθος ξεδιπλώνεται σ' αυτό το μαγικό μυθιστόρημα που ο αφηγητής του διασχίζει, πληγωμένος αλλά όρθιος, έναν αιώνα ιστορίας του τόπου του.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-3076-8

9 786180 130768

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗ: 20709

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ